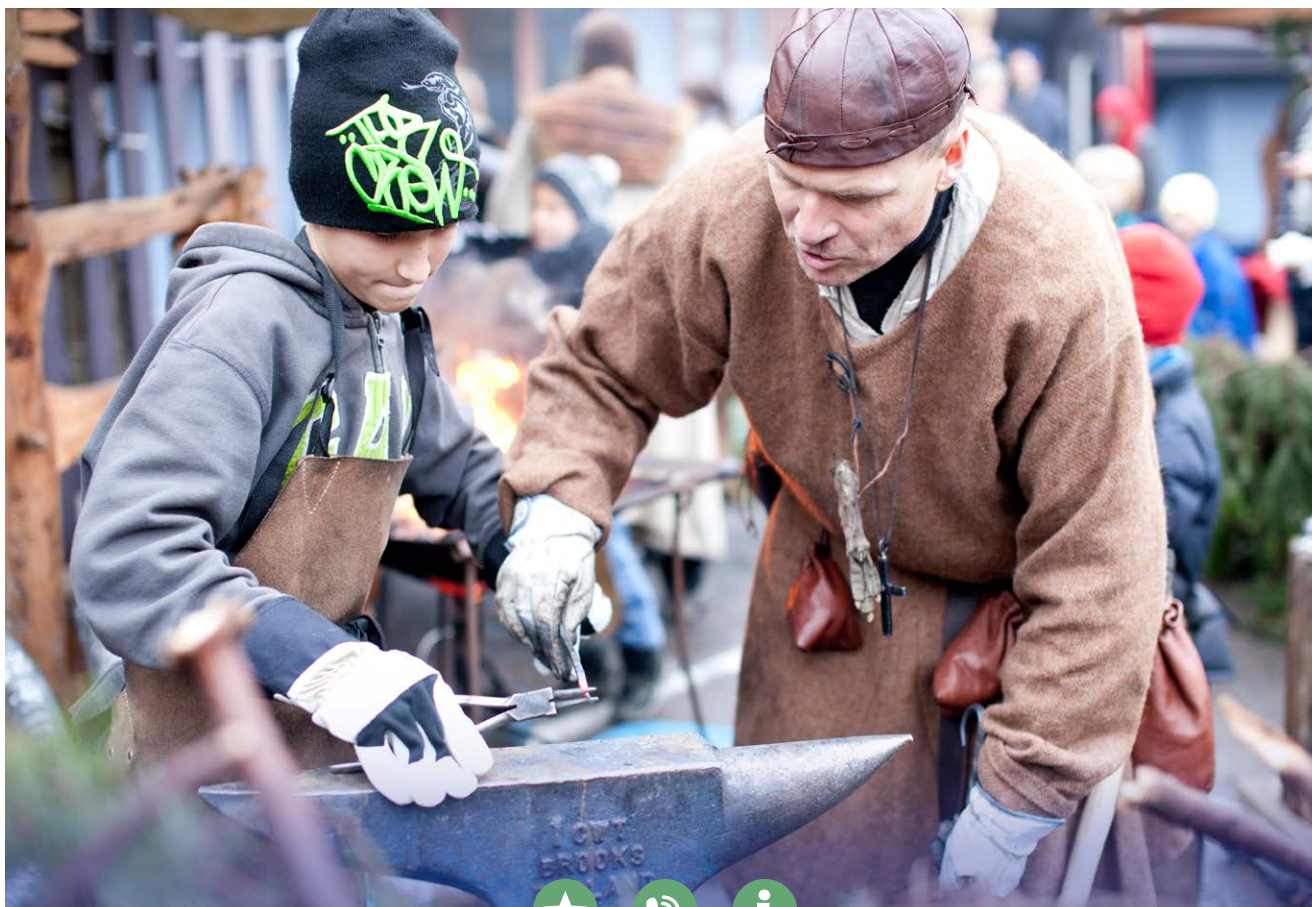

Steinerskolenes foreldreforbund

Samarbeid og engasjement til barnas beste

Håndbok i foreldrearbeid

—

Fra Steinerskolenes Foreldreforbund

www.foreldrene.no

—

Innhold

Denne håndboken er ment til hjelp for alle som jobber med foreldrearbeid i steinerskolen. Vi har delt den inn etter ansvarsområder. Hva har alle foreldre ansvar for, hva ligger til klassekontaktens og foreldreforeningens rolle, hva ligger til lærers rolle, og hva ligger til daglig leders rolle?

Vi har også med informasjon om hva Steinerskolenes foreldreforbund og Ombudet for Steinerskolene kan hjelpe til med. Dersom du har kommentarer eller spørsmål så kontakt gjerne Steinerskolenes foreldreforbund, se www.foreldrene.no

Innholdsfortegnelse:

● Alle foreldre	3
● Klassekontakter	4
● Klassekasse	6
● Forslag til program for foreldremøtene	7
● Foreldresamtaler	9
● Lekser	10
● Konflikthåndtering/Ombudet	11
● Foreldreforeningen/FAU	12
● Daglig leders ansvar	13
● Klasselærers ansvar	13
● Markeder	14
● Dugnader	15
● Steinerskolenes foreldreforbund	16
● Informasjon/lenker	17

Alle foreldre

Som foreldre har vi ansvar for å støtte opp om våre barns skolegang. Barna våre beveger seg hver dag mellom to virkeligheter, skole og hjem. Som foreldre har vi ansvar for å bygge broer mellom disse to virkelighetene.

Å være steinerskoleforelder er å være en aktiv forelder i barnas skolehverdag. Foreldrene kan støtte elevens skolegang, og får glede og fordel av å kunne etablere nettverk og sosiale møteplasser med andre foreldre. Et godt forhold mellom foreldre og klasselærer, og mellom foreldrene innbyrdes er av stor betydning for de sosiale relasjonene i klassen. Dette skapes på bla foreldresamtaler, foreldremøter, dugnader, arrangementer på skolen og utflukter/turer initiert av foreldrene.

Det skal være litt morsomt å være forelder ved en steinerskole. Steinerskolen er en kulturinstitusjon som man skal bidra inn i og glede seg over! Her er ting vi som foreldre kan bidra med for å skape en trygg og god skolehverdag for barna våre:

- Vi er forbilder for våre barn og må være bevisst på hvordan vi snakker om andre barn og voksne. Vi kan hjelpe barna å trene på å snakke med og ikke om. Dette bidrar til å skape trygge, psykososiale forhold.
- Stille opp på foreldremøter, foreldresamtaler, kurs, dugnader og sosiale treff i regi av skolen, foreldreforeningen eller foreldregruppa i klassen.
- Informere lærere og andre foreldre om det som berører våre barn på en slik måte at det har betydning for adferden deres.

I opplæringsloven, paragraf 9a, står det: Alle elever har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring på skolen. Som foreldre må vi være våkne for at denne loven blir oppfylt, så vel for våre egne barn, som for andres. Hvis vi er bekymret for elevenes fysiske eller psykososiale miljø, skal vi melde fra til skolen.

Klassekontakter

Hensikten med rollen som klassekontakt er å bidra til et godt miljø i klassen for elever, lærere og foreldre. Vi vet at godt klassemiljø er viktig for barnas utvikling og læring. God kontakt og gjensidig tillit mellom hjem og skole er et viktig fundament for dette. Som klassekontakt er du derfor en ressurs for elevene, for foreldrene og for læreren.

En klassekontakt (foreldrekontakt) velges blant foreldrene i alle klasser. Dette er oftest en eller to foreldre i hver klasse. Klassekontakten skal være kontaktledd mellom foreldregruppen og skolens foreldreforening (FAU).

Som klassekontakt har du taushetsplikt iht. taushetsbestemmelsene i Forvaltningslovens §13 (lov-1967-02-10). Klassekontakter skal signere en taushetserklæring (www.lovdatab.no).

TIPS

Som klassekontakt må du gjøre deg kjent med foreldrerådets vedtekter.

Skaff deg kjennskap til ordensreglement ved skolen.

Vi anbefaler at FAU har en årlig gjennomgang av skolens ordensregler.

Klassekontakt er ansvarlig for:

- Å informere klasselærer om viktige saker som omtales blant klassens foreldre.
- Å informere klassens foreldre om saker fra foreldreforeningen.
- Å bringe saker fra klassens foreldre inn i foreldreforeningen.
- Å informere foreldre om foreldreforeningens organisering og instanser som: Ombudet for Steinerskolene, Steinerskolenes foreldreforbund, Steinerskoleforbundet, Steinerbladet og lignende.

DELEGERING

Det er ikke meningen at du som klassekontakt skal gjøre alt selv. Delegering er vesentlig for å utnytte de ressurser som er i foreldregruppen, samtidig som det er mer gøy når flere samarbeider. Husk at noen mennesker liker å bli spurt, og de fleste er villige til å ta i et tak for klassen og derigjennom sitt eget barn.

TIPS OG FORSLAG:

- Klassekontakt trenger å samarbeide tett med klasselærer. I dette ligger å forberede foreldremøter og lage agenda sammen med klasselærer. Ta utgangspunkt i referat fra forrige møte og be om innspill fra foreldrene i god tid
- Husk å sette av god tid til saker som angår foreldrene, så som bursdagsfeiringer, leggetider, nettbruk, utfordringer for tenåringsforeldre osv. *Vi foreslår at skolen lager en temaplan over saker foreldremøtene bør diskutere og i hvilket klassetrinn det er lurt å ta dem opp. Se eksempelskjema over foreldremøter bakerst i håndboka*
- Klassekontakten anbefales å lede foreldremøter.
- Husk å velge referent på foreldremøtene. En referatperm som følger klassen anbefales. Nye klassekontakter bør få en opplæring fra de som går av.
- Det påligger et ansvar for klassekontakten å sørge for kontinuitet ved at saker følges opp, og beslutninger huskes etc.
- Klassekontakten har et fast informasjonspunkt på foreldremøtene. Dette kan brukes til å referere fra saker som håndteres av FAU, eller som kommer fra Foreldreforbundet etc.
- Representere klassen på FAU møter og sørge for samarbeid mellom klassene, og mellom foreldrene og skolen.
- Husk valg av nye klassekontakter på siste foreldremøte hver vår. Det er lurt å forberede skifte av klassekontakter i god tid. Noen klasser setter opp lister over framtidige klassekontakter i første eller andre klasse.
- Ta initiativ til klassearrangementer som turer, fester, møter, dugnader etc. Delegering av oppgaver er et stikkord her. Gjennom dette kan du bidra til å ta vare på klassens tradisjonen.
- Klassekontakt kan bidra til inkludering av nye foreldre i foreldregruppen.
Tips: Velg en foreldrefadder blant foreldrene, som har spesielt ansvar for å ønske nye foreldre velkommen og bidra til at de blir inkludert i foreldregruppen.
- Å være klassekontakt kan være en litt ensom jobb. Man har mye ansvar, men i praksis lite myndighet. Det kan være en ide at det i FAU finnes en dedikert person som klassekontaktene kan snakke med ved behov, også om tema som er innenfor taushetsplikt.
- Ta gjerne kontakt med SFF hvis du trenger tips i forbindelse med konflikt i klassen.
- Ta initiativ til studiesirkler i samarbeid med skolen eller klasselærer for å få innblikk i undervisningsmetoder eller andre forhold relevant for Steinerskoler.

Klassekasse

Det er ikke er lov å kreve inn penger fra foreldrene til en klassekasse, men det er lov å motta gaver gitt til en slik kasse uten krav om motytelser. Pengene skal komme felleskapet tilgode og ikke øremerkes enkeltbarn.

Kontoen må administreres av en forelder, som bør føre et enkelt regnskap over transaksjoner. Det er lov å dele ut faktura til foreldrene og be om gaver til å dekke utgifter til kasseturer, gaver etc, men det er ikke lov å purre eller kreve pengene innbetalt på noen måte. Gjennomføring av slike turer er allikevel avhengig av at nok penger kommer inn.

Vi anbefaler sterkt at dere sørger for anonymitet vedr. transaksjoner til klassekassa, slik at ingen føler seg hengt ut om de ikke har gitt gave.

Dugnadsarbeid der elevene deltar er å anbefale for å samle inn penger til klassekasse. Les mer om [Gratisprinsippet](#) på vår hjemmeside.

Tips til inntjening for klassekasser:

- Salg av hjemmelagede, etisk og økologisk forsvarlige produkter på f. eks julemarked
- Selge kaffe og kaker på forestillinger på skolen
- Ungdomsskoleelever kan bake og selge boller/kaker på fredager på skolen
- Dekkskift høst/vår
- Vask av bil
- Kakeotteri
- Bruktmarked

Forslag til program for foreldremøtene

Når	Tema/skolen	Tema/foreldre
<p>0.klasse 3 møter bør avholdes i oktober, november, før inntak</p> <p>Et møte avholdes om våren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Antroposofi og menneskebildet • Et fags utvikling gjennom skoleløpet • Foreldrearbeidet, SFO, årsplan 1. klasse • Skolestart, foreldresamarbeid • Informasjon om skolens rutiner og regler 	
1. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid skole hjem, spesielt rundt det sosiale (med praktiske øvelser). • Samtale om forventninger. VIKTIG! • Eurytmifaget • Om skolens organisasjon og ledelse • Rutiner i klagesaker 	<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med hverandre og hverandres barn • Bursdagsfeiringer • Vennegrupper blant barna • Leggetider, matpakker, overnattinger osv.
2. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid skole hjem, spesielt rundt det sosiale (med praktiske øvelser). Spesielt viktig hvis det er mange nye. • Lese- og skriveopplæring 	<ul style="list-style-type: none"> • Samme som første klasse • Data/telefon/spill • Nettvett (nettmobbing, deling av bilder, tilgang til porno, vold) aldersgrenser, hvordan kan vi bidra til å skjerme barna.
3. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Fremmedspråk • Ni- tiårsalderen. Om barnets utvikling • Formtegnning 	<ul style="list-style-type: none"> • Fritidsaktiviteter (fotball, musikk), – samordning mellom foreldre. • Oss voksne som forbilder • Lekser. Hva er gode lekser? Hvordan kan foreldre involveres i lekser på fin måte?
4. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Mediebruk/internett/data (samarbeid med «Barnevakten») • Håndarbeid/håndverk 	<ul style="list-style-type: none"> • Ni-åringen. Sorg • Psykososialt miljø
5. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Matematikkfaget • Sosial kompetanse/mobbing 	<ul style="list-style-type: none"> • Førpubertet, bursdagsfeiringer, leggetider • Lekser • Faglig utvikling

Forslag til program for foreldremøtene

Når	Tema/skolen	Tema/foreldre
6. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Om det trettenårige skoleløpet belyst gjennom et fag 	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan hjelpe barna å håndtere avvisning, utestenging og det å sette grenser for seg selv? • Nettvett, aldersgrenser, hvordan kan vi hjelpe barna å skjerme seg selv/utvikle sin kritiske sans?
7. klasse eller på slutten av 6. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Om ungdomstrinnet og ungdomstiden • Rus, spiseforstyrrelser 	<ul style="list-style-type: none"> • Pubertet. Rus. Ensomhet. • Kropp (mat og trening) og integritet • Psykososialt miljø • Selvstendigjøring av barna, hva er de i stand til å klare selv?
8. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Mulighet for ekstern fagperson som arbeider med det sosiale i klassen. Info på foreldremøte 	<ul style="list-style-type: none"> • Bursdager • Klassefester/rus • Psykisk helse • Nettvett • Innetider. Henting på fest og samordning foreldre i mellom • Lekser. Prøver • Faglig utvikling
9. klasse om våren eller 10. klasse tidlig på høsten	<ul style="list-style-type: none"> • Om videregående og det 13. årige skoleløpet 	<ul style="list-style-type: none"> • Foreldrehjelp til å håndtere tenåringer • Grensesetting og frislipp
10. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Om videregående 	<ul style="list-style-type: none"> • Valg for fremtiden • Hvor er det hjelp å få hvis ungdommen sliter, hvordan kan foreldre hjelpe hverandre osv?
1. videregående om høsten		<ul style="list-style-type: none"> • Besøk og overnatting, adresselister, bli kjent med andre foreldre, vite hvem som er foreldre til ungdommens venner. • Hvordan hjelpe i skolearbeidet?

Foreldresamtaler

Klasselærere har ansvar for å invitere til og gjennomføre minst to møter med foreldrene hvert år. Disse samtalene er viktige arenaer for å se hvordan vi best mulig kan samarbeide om barnets positive utvikling faglig og sosialt. Mange steinerskoler har tradisjon for å gjennomføre fire foreldresamtaler hvert skoleår. Dette gir lærer og foreldre gode muligheter til å planlegge hvordan de best mulig kan følge opp barnas opplæring sammen.

Det er foreldrene som har hovedansvaret for at barnet får opplæring i tråd med barnets egne interesser og evner. For å kunne følge opp dette ansvaret best mulig, trenger foreldrene god kontakt med barnets klasselærer. Skolen har ansvar for å holde kontakten med foreldrene gjennom hele skoleåret. Den gode foreldresamtalen er en toveis utveksling av kunnskap og spørsmål knyttet til elevens hverdag og utvikling på skolen. Elevens behov skal være i fokus.

Elever som ønsker det har rett til å delta i møter som omhandler dem etter at de har fylt 12 år.

Foreldresamtalen er ikke arena for å ta opp spesielle hendelser eller avvik, slike hendelser må tas opp fortløpende.

Spørsmål som er viktig å besvare i møtet:

- Hva er elevens faglige ståsted, hva er eleven sterk på, og hva trenger eleven mer av for faglig progresjon?
- Hvordan ser eleven ut til å trives?
- Er det endringer i adferd eller utviklingen hos eleven (blitt mer utadvendt, blitt mer stille, er mer sosial, er mindre sosial, spiser mer, spiser mindre, sover godt, sover ikke godt osv)?
- Er det ting som skjer hjemme (syk bestemor, ny hund, far/mor har ny kjæreste, nytt hus, skilsmisse eller økonomiske endringer av betydning) som skolen trenger å vite om?
- Er det ting som skjer på skolen (nye klassekamerater, hvem barnet er sammen med, hva barnet gjør i friminutt) som foreldrene trenger å vite om?
- Hva foreldre kan bidra med, er det for eksempel klassekamerater som bør inviteres med hjem?
- Hvordan foreldre kan delta i skolearbeidet – hvordan fungerer det med lekser hjemme. Hvilke hjemmeoppgaver fungerer godt for eleven?
- Hva slags spørsmål kan foreldre stille eleven for å følge opp hjemmeoppgaver?
- Hvordan følge opp avtaler fra foreldresamtalen mellom møtene?

Dette sier foreldreutvalget for grunnskolen om foreldresamtalen:

<http://www.fug.no/utviklingssamtale-konferansetime.462828.no.html>

Lekser

Det er vanlig praksis at skolen gir elevene lekser, men det er ikke lovregulert. Det ligger i leksers natur at de er en oppgave i skolearbeid gitt av læreren, som eleven hovedsakelig skal gjøre hjemme.

Steinerskolene har forskjellig praksis for lekser. Forskning viser tydelig at foreldres støtte og involvering i skolearbeid har stor betydning for elevenes læringsutbytte og trivsel på skolen. Lekser er en viktig arena for foreldre til å få innsikt i hva barna arbeider med på skolen. Forskning viser også at lekser som fremmer læring hos elever, er øvelser eller repetisjon av fagstoff som er gjennomgått på skolen.

Det er store forskjeller på hjemmenes mulighet til å legge til rette for godt leksearbeid. Noen barn har mange fritidsaktiviteter, og for eksempel sykdom og økonomiske vansker kan påvirke barnas mulighet til å gjøre lekser. Dette er faktorer som bidrar til at barn har forskjellige forutsetninger for å få lekser gjort på en god måte, og bør være med i lærerens vurdering når lekser skal gis.

Tips til foreldre om leksearbeid:

- Sett av faste tider til leksearbeid i kalenderen
- Prøv å få rutiner på leksearbeidet
- Gjør lekser før skjermtid
- Gjør lekser før fritidsaktiviteter
- Engasjer for eksempel besteforeldre eller eldre søsken til å hjelpe til med lekser
- Vær åpen med lærer om utfordringer med leksearbeid
- Be om hjelp fra skolen/lærer ved utfordringer og behov
- Avtal at barna benytter leksehjelp hvis dette er et tilbud

Tips til lærere og skolen om leksearbeid:

- Lekser skal henge sammen med arbeid eleven har gjort på skolen
- Den som gir leksene skal ta hensyn til barnets faglige og pedagogiske forutsetninger
- Foreldre skal ha mulighet til å følge opp barnas lekser og må derfor vite hvilke lekser eleven har
- Ukelekser som sendes på e-post til foreldre gir familiene god mulighet til å følge opp skolearbeidet hjemme
- Dialog mellom foreldre og lærer er nødvendig i tilfeller der hjemmeforholdene vanskeliggjør elevens mulighet til leksearbeid
- Lekser skal være overkommelig for barna og familien
- Lekser som involverer foreldrene uavhengig av foreldrenes kunnskapsnivå bidrar til å bygge gode broer mellom barnas hverdag på skolen og hjemme
- Gode lekser åpner for å utnytte foreldrenes forskjellige ressurser gjennom å spørre etter foreldres erfaringer og kunnskaper
- Når lærer vurderer elevenes leksearbeid må de ta hensyn til elevens hjemmesituasjon

Konflikthåndtering

Overalt hvor mennesker samarbeider vil det fra tid til annen oppstå konflikter. Det oppstår konflikter mellom elever, mellom elev og skole, og mellom foreldre eller foreldre og skole. Konflikter er alltid individuelle. Det finnes derfor ingen generelle løsninger, *men det etterstrebes gode prosesser for å finne gode løsninger på konfliktene.*

Klassekontakt kan bidra til at konflikter løses på lavest mulig nivå. Ved å være samtalepartner for foreldre, vil du av og til få kjennskap til utfordringer og konflikter. Klassekontaktens rolle er ikke å løse konflikten, men å bidra til at den blir løst ved å veilede foreldre til å snakke med den det gjelder på en hensiktsmessig måte. Noen ganger er det riktig å henvise foreldrene til klasselærer eller faglærere, andre ganger til daglig leder.

Steinerskolenes foreldreforbund kan bidra med tips og råd. Steinerskolene har en ombudsordning som kan nyttes dersom konflikter ikke kan løses lokalt, *eller dersom foreldre ønsker dette.*

Ombudet for steinerskolene

3. februar 2006 ble Steinerskolenes Ombudsordning opprettet, med det formål å bidra til å støtte og sikre kommunikasjon innen skolene eller mellom foreldre, elever og den enkelte skole. Ombudsordningen ble opprettet i et samarbeid mellom Steinerskoleforbundet og Steinerskolenes Foreldreforbund (SFF).

Ulike parter kan søke råd og hjelp i saksforhold hvor det er krevende å få til en god dialog. Slik hjelp kan være samtaleledelse, formidling eller megling dersom situasjoner har låst seg. Ombudet kan altså arbeide med pågående konflikter, eller komme med uttalelse i saker som er avsluttet.

Man kan komme i kontakt med Ombudet ved å skrive til:
ombudet@steinerskolen.no

Foreldreforeningen/FAU

Skolen er lovpålagt å ha et foreldreråd. Dette er foreldrene eller foresatte til *alle* elever ved skolen. Som regel velger foreldrerådet et styre eller arbeidsutvalg. Betegnelsen som brukes er gjerne FAU som er forkortelse for foreldrerådets arbeidsutvalg. Noen skoler har andre betegnelser.

*Fra opplæringslova: Foreldrerådet skal fremme fellesinteressene til foreldrene og medvirke til at elever og foreldre tar aktivt del i arbeidet for å skape et godt skolemiljø. Foreldrerådet skal arbeide for å skape godt samhold mellom hjem og skole, legge til rette for trivsel og positiv utvikling hos elevene og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet. **Foreldrerollen skal være positiv og trivselsskapende.***

Steinerskolen er avhengig av et sterkt foreldreengasjement og det blir da viktig å organisere foreldrearbeidet slik at alle foreldre får god informasjon om dette arbeidet. Det er ikke uvanlig at Steinerskoler har et skolestyre hvor foreldrene har halvparten av plassene.

Friskoleloven om foreldredeltagelse

I Friskoleloven står det at alle skoler skal ha et foreldreråd, og at en representant fra Foreldrerådet har møterett, talerett og protokollrett i skolestyret.

Foreldreforeningen/FAU er ansvarlig for:

- Å se til at alle klasser er representert i foreldreforeningen.
- God og jevnlig kontakt med skolens daglige leder.
- At foreldreforeningen har gyldige vedtekter.
- At foreldreforeningen har kasserer og orden i økonomien.
- At saker som kommer inn til foreldreforeningen blir behandlet.
- At foreldreforeningen gjennomfører årsmøte der alle foreldre er invitert.
- Demokratisk valg av foredrerepresentanter til skolens styre, fortrinnsvis på årsmøte i foreldreforeningen. Vi anbefaler å bruke valgkomite, nedsatt av FAU eller årsmøtet.
- Å delta på møter i skolens styre.
- At alle foreldre har tilgang på god informasjon om foreldrearbeidet i klassen og på skolen. Åpne innkallinger og referater er viktig.
- Jevnlig kontakt med Steinerskolenes foreldreforbund.
- FAU må ha kjennskap til Friskoleloven.
- FAU arrangerer årsmøter i foreldreforeningen, der det blant annet arrangeres valg av styremedlemmer. Vi anbefaler å nedsette en valgkomite til å foreslå kandidater fra foreldreforeningen til styret.
- FAU trenger vedtekter.
- For at FAU skal ha egen konto, må foreningen registreres i Brønnøysund.

Møteinnkallinger og referater fra foreldreforeningene bør være lett tilgjengelig for alle foreldre, for eksempel gjennom å trykkes i skolens ukebrev til foreldrene.

- FAU må kjenne til skolens organisering og hvem som har ansvar for hva.
- Daglig leder deltar i FAU-møter med tale og forslagsrett.
- FAU er naturlig høringsinstans for skolens ordensreglement og konsekvenser av brudd på dette.
- FAU har kjennskap til skolens planer for et godt, psykososialt miljø, og hvordan disse følges opp.
- FAU må samarbeide tett med skoles styre, og vi anbefaler at FAU-leder deltar på styremøter med tale- og forslagsrett.
- FAU har et årlig dialogmøte med lærerne der tema som angår foreldrerollen tas opp
- Vi anbefaler at alle klassekontakter er medlemmer i FAU.
- FAU har et overordnet ansvar for markeder og dugnader ved skolen.
- FAU har særlig ansvar for å påse at skolens psykososiale miljø er godt.
- FAU skal ikke behandle saker som dreier seg om enkeltpersoner, enkeltelever, enkeltforeldre eller skolens personale.

TIPS

For å gjennomføre gode møter er det lurt å kurse klassekontaktene i foreldrearbeid og møteledelse. SFF kan bidra med kurs.

Daglig leder er ansvarlig for:

- Å sørge for at skolen har en fungerende foreldreforening der alle foreldre er medlemmer.
- Å være til stede på møter i foreldreforeningen.
- At det arrangeres et årlig felles møte mellom kollegiet og foreldreforeningen.
- Gode rutiner og rammer for håndtering av spørsmål eller klager fra foreldre.
- Oppfølging av klager inntil problemene er avklart og løst.
- Gjenoppbygging av tillit etter konflikter
- Generell informasjon fra skolen til foreldre.

Klasselærer er ansvarlig for:

- Påse at klassen har en fungerende klassekontakt.
- Planlegge alle foreldremøter sammen med klassekontakt.
- Informere klassekontakt om generelle saker som angår klassen.
- Informere alle foreldre når elever slutter eller begynner i klassen.
- Påse at foreldremøtene setter av tid til å planlegge aktiviteter som bidrar til at foreldrene blir tryggere i foreldrerollen og hverandre. Dette kan være alt fra presentasjonsrunder der foreldrene sier noe kort om familien eller seg selv, til foreldrefester eller en familietur på skøyteisen.

Markeder

Steinerskolene har en sterk tradisjon for å holde marked. De aller fleste skolene har julemarked, og mange har høst- eller vårmarked. Felles for markedene er at de er et kulturelt og identitetsskapende samarbeidsprosjekt mellom skole og hjem. Når lærere og foreldre jobber sammen for å skape god stemning for barna, styrker de også relasjonen på en god måte.

På mange skoler er for eksempel julemarkedet årets store begivenhet og har til formål å skape et hyggelig samlingspunkt for foreldre, elever, skolens ansatte, tidligere elever og deres slekt, venner og bekjente.

Markedene kan også gi et økonomisk bidrag til skolen. Markedene er foreldreforeningens viktigste inntektskilde og gir foreningen mulighet til å støtte psykososiale og fysiske tiltak, noe som elevene og skolen får stor glede av.

Tips for planlegging og gjennomføring av gode markeder:

- Tenk godt igjennom formålet med markedet/aktiviteten.
- Sørg for god dokumentasjon som kan brukes fra år til år
- Planleggingen av markeder må starte tidlig.
- Foreldrene må tidlig få god informasjon om hva som forventes av dem. Noen lager «markedskonvolutter» med all informasjon skrevet ut og lagt i en konvolutt som deles ut til barna i barnehagen og på skolen.
- Lederkontinuitet, gode systemer og tidlig og tydelig informasjon til foreldrene kjennetegner et vellykket marked.
- God markedsføring er viktig, f.eks. på facebook, bannere osv.
- Mulighet for elektronisk betaling er viktig.
- Opplys godt om de aktivitetene som skjer på ditt marked. Eksempler kan være via nisse med plakat, ropert med tidspunkter etc.

Se hjemmesiden vår www.foreldrene.no for linker til skolene og sider for flere tips og fremgangsmåter for gode markeder.

Dugnader

Alle steinerskoler er startet og delvis driftet gjennom dugnadsinnsats fra foreldre og lærere som ønsker steinerpedagogisk opplæring for barna. Dugnad er en naturlig del av steinerskolenes virksomhet, noe som kan gi økt samhold og gode relasjoner i foreldregruppene.

Det er en del av steinerskolenes identitet at man har høye krav til materialbruk og utforming. Mange foreldre har yrker og kunnskaper som kan komme skolen til gode gjennom dugnadsinnsats. Gjennom dugnadsinnsats får foreldrene god kjennskap og tilhørighet til skolen, og dette kommer elevene til gode. En annen fordel er det sosiale aspektet, og at barna får et bedre forhold til ting som de selv og foreldrene har vært med på å lage.

Foreldrenes dugnadsinnsats er også viktig for steinerskolene av økonomiske grunner. Skolene får 85 % statsstøtte til drift, og foreldrene kan betale inntil 15 % av disse utgiftene. Utgifter som går til skolebygg og andre kapitalutgifter må dekkes på andre måter.

Tips:

Det er alltid lurt å ha en dugnadskomite som har ansvaret for organiseringen, og som kan annonsere oppgavene på forhånd. Noen har en tavle eller bok hvor alle oppgavene er listet opp, så kan man sette seg opp på det som passer for den enkelte når de kommer.

Vi anbefaler å ha et felles måltid i forbindelse med dugnaden. Det er fint at noen lager varm suppe som en del av dugnadsarbeidet (for eksempel elever som trenger å spare penger til klassetur).

- Gode forberedelser er avgjørende for gjennomføringen
- Bra verktøy er lurt
- Samarbeid med skolens vaktmester er anbefalt
- Noen skoler har elevforestillinger etter vaskedugnad
- Det kan være lurt å planlegge alternative opplegg etter hvor mange som kommer
- Det bør være mulighet for å bidra selv om man ikke kan stille på selve dugnaden
- Det er lurt å velge en dugnadsansvarlig i hver klasse
- Det kan være lurt å ha dugnad samme dag som foreldremøter
- Et fast klassetrinn kan ha ansvar for 17. mai og lignende aktiviteter
- Det anbefales å ha fordeling av oppgaver klassevis
- Det er positivt at barn deltar
- Man kan ha månedsfest samme dag som dugnad
- Husk kaffe/kaker/underholdning og annet som bidrar til å skape trivsel

Steinerskolenes Foreldreforbund

Steinerskolenes Foreldreforbund er en nasjonal interesseorganisasjon for Steinerskoleforeldre. Våre medlemmer består av foreldreforeningene ved de enkelte skoler. Se www.foreldrene.no

SFF's oppgaver

- Hjelp til foreldre.
- Samarbeide med de enkelte skoler.
- Regionalt samarbeide mellom foreldreforeninger.
- Fremme steinerskolenes interesser og samarbeide med offentlige myndigheter.
- Samarbeide med Steinerskoleforbundet og Steinerbarnehageforbundet.
- Internasjonalt samarbeid mellom steinerskoleforeldre.

SFF's kontor

SFF har besøks- og postadresse i Oslo, i Josefinesgate 12, sammen med Steinerskoleforbundet. SFF har kontor på kulturhuset Hovtun i Hurum.

Medlemskap i Steinerskolenes Foreldreforbund (SFF)

Foreldreforeningens vedtekter bør ha opplysninger om SFF medlemskapet. Foreldrene skal utpeke en fast representant til å delta på regionmøter og landsmøter. Foreldrene velger på årsmøte en fast SFF representant.

Kontaktinfo

Steinerskolenes Foreldreforbund,
Josefines gate 12, 0260 Oslo
Telefon 97 13 23 13
Hjemmeside: www.foreldrene.no
epost: hilde@foreldrene.no

Informasjon/lenker

Mer informasjon

- Steinerskoleforbundet: ..... www.steinerskolen.no
- Steinerskolens foreldreforbund: ..... www.foreldrene.no
- Rudolf Steinerhøyskolen: ..... www.steinerhoyskolen.no
- FUG- foreldrerrådet for grunnskolen: ... www.fug.no
- Antroposofisk selskap: ..... www.antroposofi.no

Oversikt over aktuelle Lover

Vi bringer her en oversikt over en del lover som er av spesiell interesse for Steinerskolene. Siste versjon av disse kan lastes ned fritt fra www.lovdatab.no.

- Opplæringsloven
- Friskoleloven
- Stiftelsesloven
- Forvaltningsloven
- Menneskerettsloven

